

disciplinirati i usavršiti kao na sadašnjim višebojnim grafičkim listovima.

I dva druga istaknuta predstavnika splitskih slikara, Jakov Pavić i Mile Skračić, opravdavaju nade koje su u njih polagane, iako im mogućnosti rada i razvoja, kao ni ostalima mlađe generacije u gradu, dosad nisu bile povoljne. Pavić je svoje tamne vidovičevske kompozicije obogatio nijansama u tonovima i koloritu, postižući osebujnu atmosferu, u isto vrijeme tradicionalnu (djeluje u Trogiru) i suvremenu. Skračić je od nefigurativnih kompozicija sličnoga tamnog kolorita i ugođaja prešao u posljednje vrijeme na velike kompozicije svijetlih boja i u volumenu oblikovanih forma s biološkim, pa čak i izrazito erotičkim, asocijacijama. Zanimljiva je dosljedna i adekvatna upotreba zlata na tim velikim površinama.

Maksim Krstulović predstavio se zanimljivim i suvremeno oblikovanim kompozicijama s grupiranim točkama, istaknute svježine i likovne dekorativnosti.

Jurica Kezić izložio je jedan rad koji govori o talentu, ali nedovoljnoj likovnoj discipliniranosti.

Kompozicija Petra Zrinskoga svjedoči o likovnoj senzibilnosti i osuvremenjenoj transpoziciji davne baštine ovoga područja.

Skulptura je najslabija točka suvremene umjetnosti u Dalmaciji, kao da nije ni postojala bogata tradicija od Radovana do Meštrovića. Mirko Ostoja jednim radom u drvu nije uspio predstaviti svoj izraz, dok dvije skulpture Vaska Lipovca, mada bez ikakvih veza s tradicijom, imaju osebujnu i privlačnu likovnu fizionomiju.

Vjerujem da će Splitski salon biti zabilježen kao početak novog poleta likovnog stvaralaštva na Jadranu.

suvremeni umjetnici iz ancone

**galerija umjetnina
split
24/31.10.1970.**

duško kečkemet

Kurtoazni i prijateljski posjeti predstavnika stranih zemalja ili gradova i kulturne manifestacije s tim u vezi ne jamče uvijek i kulturne doživljaje. Dobra volja često opravdava osrednjosti prikazanih dostignuća. Pogotovo je to slučaj kad je riječ o prijateljskim susretima pokrajinskih gradova, kao što su Split i Ancona, gradovi s dviju obala Jadrana.

Baš zato ugodno iznenađuje izložba suvremenih ankonskih slikara kojom se oni prvi put predstavljaju u Splitu i u nas uopće. To je u prvom redu kulturna prezentacija, suvremena, intelektualna, čak rafinirana, a što je najbitnije, i likovno na zamjernoj visini, mada nije riječ o nacionalnoj antologiji, pa ni regionalnoj, nego samo o gradskoj.

Stilski raspon pedesetak izloženih radova ide od prilično osuvremenjenog i naglašenog dekorativnog i stiliziranog realizma pa do najaktualnijih nefigurativnih i strukturalnih rješenja. Uz to postoje i svjesna zalijetanja u prošlost, osobito u secesiju.

Mada je nemoguće jednim kratkim osvrtom prikazati, analizirati i ocijeniti radove deset umjetnika različitih stilova i dometa, pogotovo

nama uglavnom nepoznatih, pokušat ću dati bar likovnu siluetu svakoga od njih. Neki su nastavnici na Državnoj umjetničkoj školi (Istituto Statale d'Arte) u Anconi, neki zaposleni u srodnim zvanjima, a neki samostalni umjetnici. Svi su izlagali na brojnim skupnim i samostalnim izložbama u Italiji i inozemstvu, a djela im se nalaze po mnogim svjetskim galerijama.

Leda Amici izložila je velike monotipije studijâ akta. Svedene su na najjednostavnije mase i obrise crnih debelih linija, često dobivenih lijepljenjem crne papirnate trake. Ostavljaju opći utisak pretencioznosti i improvizacije.

Camillo Caglini je grafičar, suradnik različitih časopisa i dnevnika. Na ovoj se izložbi predstavio najzanimljivijim i najsuvremenije ostvarenim radovima, na granici slikarstva i skulpture. Devet izloženih radova sastoji se od ploča poliranog čelika, s različito doradenom površinom i apliciranih izrezaka ploča pleksiglasa ili također čelika. Ti »dinamični prostori«, kako ih je autor nazvao, imaju srodnosti s nekim Bakićevim skulpturama, a ujedno i sa suvremenim ostvarenjima zagrebačke grupe proizišle iz Exata.

Emilio Mancini slika na podlozi bakarnih limova potpuno nefigurativno, s naglašenim fakturama, ali teže usklađuje crtež s materijalom bakra.

Edgardo Mannucci direktor je Državne umjetničke škole u Anconi, a ujedno prvi talijanski kipar i grafičar koji je obradio »apstraktnu« plastiku. Izlagao je po čitavom svijetu. Izložene »Studije« manji su crteži tušem, s tek markiranom jednom bojom. Naglašeni pokret linije asocira Hartunga, ali djeluje ipak previše minijaturno, skicozno i dekorativno.

Roberto Papini, inače restaurator, slikar je apstraktnih kompozicija na reljefnom platnu. Tehniku je usavršio nanošenjem materijala i utiskivanjem reljefnog kalupa. Nje-

gova suvremena likovna rješenja asociraju neminovno »kompjutorsku tehniku« današnjice.

Umberto Polenti je slikar i grafičar. Njegove izložene male slike, s naglašenim dekorativnim akcentom, djeluju poput skica za velike suvremene freske ili vitraje.

Arrigo Ranuncoli komponira na bazi jedva primjetljivih realističkih motiva pejzaža, koje dematerijalizira i svodi na dopadljive i svježe kompozicije (akvareli i tempere) s obilno korištenim sfumaturama.

Francesco Rossini po profesiji je inženjer i kemičar, a ujedno i izvan domovine poznati slikar. Njegova su ulja jedini izrazito figurativni radovi na izložbi. To su istaknuto »svijetli« pejzaži i marine na kojima prevladava bijelo i svjetlosivo, osobite grafičke čistoće.

Giuseppe Siminiato ne pripada mlađoj generaciji slikara, a u toku posljednja dva decenija stekao je brojna priznanja. Izložio je tempere s kompozicijama mrtvih priroda u osuvremenjenom duhu starih slikara mrtvih priroda. Naglašeni su efekti kompozicije i boje. Realni detalji postavljeni su pred apstraktnim pozadinama.

Valeriano Trubbiani je kipar i grafičar, dobitnik brojnih nagrada u objema granama djelovanja, među ostalim i prošlogodišnje Grand Prix na 3. bijenalu u Aleksandriji. Njegove su reprezentativne i narativne akvaforte svjesno rađene u duhu talijanske secesije, osobito sličnih ilustracija Dantea, iz početka ovoga stoljeća, pa i A. Beardleya. Ta tradicionalna, kulturno-literarna komponenta očita je, ali ujedno i suvremeni likovni, posebno grafički, pristup djelu. On npr. objekte moderne urbane civilizacije upleće u antičke kompozicije svojih grafika s izrazito povijesnim naslovima ili reminiscencijama »Morituri te salutant, Augustofaktura«, »Gladiatorfaktura«, »Laokonfaktura«, »Konstantinofaktura« i sl.

dubrovačka likovna kronika

mladen pejaković

Ne može se život književnosti prosuditi po broju napisanih knjiga ni muzički po količini notnoga teksta. Ni likovni život ne sastoji se od naslikanih slika i izloženih skulptura, pa se po množini jednih ili obilju drugih još ništa ne saznaje o bogatstvu likovnoga života. Tek je u ruci i glavi čitača u knjizi napisana misao — književnost, a notni zapis pred ispunjenom dvoranom — muzika. Bez sabranog čitača i naklonog općinstva knjiga je mrtva, a zvuci kao muzika nisu se ni rodili.

Nema produkcije bez reprodukcije, zova bez jeke i roditelja bez djece. Događaju se, doduše, otvaranja izložbi sa standardnim govorom pred standardnom publikom, pa je u toj zgodi količina lijepih riječi o umjetnosti slikanja i modeliranja u nekom omjeru prema lijepim glavama i lijepim frizurama upričćenim za tu zgodu. A zgodno su toj prigodi pridodani cocktaili, kao vrhunac i kraj i najduže pamtivi dio likovnoga događaja.

Kasnije, potom, slike ne vise na zidu galerije, gdje smo ih na otvaranju izložbe sreli, nego u jednoj potpunoj i konačnoj praznini.

Možda je samo ljetno, pa i dubrovački ljetni dani, negostoljubivo prema slici. Ljetno je antilikovno, jer je šareno i protuslikovno u načelu hitre promjene. Ako slika sabire, ljetno razmeće; ako slika zastavlja, ljetno požuruje; ako je slika kompozicija, ljetno je panorama. Slika je pogled, a ljetno razglednica.

Trebalo bi izmisliti slikarstvo dopusta, likovno hohotanje. Ferijalna umjetnost već postoji. Ljetni festivali su njena društvena institucija. Kupači nisu kupci nikoje umjetnosti. Uzalud slika pita ljetno: »Što da se radi?«

U toku prošlog ljeta održane su u Dubrovniku mnogobrojne izložbe. Veći ih je dio priređen u Umjetničkoj galeriji, a druge su se nizale u prizemnom i katnom predvorju Radničkoga doma. Bili su to većinom dubrovački slikari, a stigli su i mnogi drugi s raznih strana. Jedva da se može uspostaviti neki red u sjećanju na tu raznolikost.

umjetnička galerija

U ovoj galeriji ljetno je najavljeno izložbom radova Zvonka Lončarića, Ante Jakića i Mladena Pejakovića (28. V—10. VI 1970). Trojica umjetnika pokrenuli su prije šest godina Galeriju Rozario u dvorani Društva prijatelja dubrovačke starine, gdje su u ljetnim mjesecima izlagali svoje radove, kao i radove svojih gostiju (Lidije Salvato, Hanibala Salvata, Pavla Štaltera, Zlatka Boureka i drugih). Izložbom u Dubrovačkoj galeriji označili su petu godišnjicu stalnog djelovanja u Dubrovniku. Kipar Lončarić izložio je skulpture iz oslikanog poliestera, koje je izlagao već na svojoj samostalnoj izložbi u Gradskoj galeriji suvremene umjetnosti u Zagrebu. Kipar Ante Jakić pokazao je svoj posljednji ciklus oblika u drvu, koncentriran na formu kugle i mogućih novih plastičkih proba. Mladen Pejaković izložio je pokušaje s oblicima i polikromnim strukturama u umjetnim smolama.

U isto vrijeme održana je izložba francuske slikarice Yvette Feidt, koja je izložila više od stotinjak minijatura slikanih na pergameni na temu cvijeća i sjećanja na predloške orijentalnih minijatura.